

**Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria CHIȘINĂU
(sediul Ciocana)**

MD-2044, mun. Chișinău
str. Mihai Sadoveanu, 24/1
tel: 022-34-26-20, fax: 022-44-10-90

**Высший Совет Magistratury
Суд КИШИНЭУ
(офис Чокана)**

MD-2044, мун. Кишинэу,
ул. Михай Садовяну 24/1
тел: 022-34-26-20, факс: 022-44-10-90

Dr. 3-29/17
05.07.2017

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova.
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28.**

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Vă expediază dosarul civil nr. 3-29/17, sesizarea, încheierea nr. încheierii nr. 3-29/17 din 12.06.2017 prin care sa dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 287/2 alin.(3) Codul Fiscal și sesizarea Curții Constituționale în vederea realizării controlului constituționalității prevederilor a art. 287/2 alin.(3) Codul Fiscal al RM.

Anexă:

- Dosarul civil nr. nr. 3-29/17- 72 file.
- Copia încheierii nr. 3-29/17 din 12.06.2017– 03 file.
- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în original și copia adevărită - 14 file.

Judecător

Grefier

Ala Malii

Silvia Borcan

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
INTRARE NR.	1029
19 iulie	20 17

ÎNCHIEIERE

12 iunie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Malîi Ala

Grefier

Borcan Silvia

examinînd cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Ludmilei Panfil și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei,

a c o n s t a t a t :

La data de 21 februarie 2017 în Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) a fost înregistrată cererea de chemare în judecată, expediată prin poștă, înaintată de Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei.

Potrivit fișei de repartizare a cererii din 21.02.2017, emisă în cadrul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cererii de chemare în judecată i-a fost atribuit numărul de cerere – 22-6693-21022017, aceasta fiind repartizată Judecătorului Malîi Ala.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 22 februarie 2017 s-a dispus de a nu da curs cererii de chemare în judecată înaintată de Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei.

S-a comunicat către Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru despre necesitatea lichidării neajunsurilor, și anume a: prezentării în instanța de judecată a extrasului din Registrul bunurilor imobile, emis sub semnătură și ștampilă de către oficiul teritorial al ÎS "Cadastru", care să indice titularii și forma dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile cu numerele cadastrale: 01002090196.01.000 și 01002090196.02.000, situate în mun. Chișinău, str. Mircea Eliade, 34g, la situația din ziua depunerii cererii de chemare în judecată, precum și ordinul de încasare a numerarului nr. GOIC-4100 din 21.01.2017 privind achitarea sumei bănești în act original; să indice în cerere numerele de telefon, după caz numerele de fax, adresele de poștă electronică sau alte date de contact ale reclamantilor și ale pîrîtului.

În vederea lichidării neajunsurilor identificate a fost acordat reclamantilor termen de 7 zile calendaristice din momentul recepționării încheierii în cauză.

S-a explicat către Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru, că în cazul în care nu va lichida neajunsurile indicate, cererea de chemare în judecată nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită.

La 07 martie 2017 de către Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a fost înaintată cerere de înlăturare a neajunsurilor.

Prin încheierea din 07 martie 2017 s-a dispus de a accepta spre examinare în procedura contenciosului administrativ, cererea de chemare în judecată înaintată de Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei.

În ședința de judecată, avocatul, Bot Alexandru, în interesele reclamantilor, a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art.287/2 alin.(3) Cod Fiscal, solicitând suspendarea cauzei civile.

În ședința de judecată, reprezentantul pârții, Țapeș Iurie a solicitat respingerea integrală a excepțiilor de neconstituționalitate.

Audiind opiniile participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea avocatului ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.135 alin.(1) lit.g) a Constituției Republicii Moldova, art.4 alin.(4) lit.g) Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Prin Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: În sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizărilor, instanța de judecată reține următoarele:

1) normele procesual-civile (art.287/2 alin.(3) Cod Fiscal constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) Constituția Republicii Moldova;

2) excepția este ridicată de către avocatul, Bot Alexandru, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale reclamantilor, Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară.

În conformitate cu art. 12/1 alin. (1), (3) Cod procedură civilă dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

Ținînd cont de faptul acceptării ridicării excepției de neconstituționalitate, de prevederile legale și de faptul imposibilității examinării cauzei civile pînă la soluționarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de a suspenda cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Ludmillei Panfil și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei.

În conformitate cu prevederile art.12, art. 269-270 Codul de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea avocatului Bot Alexandru privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art.287/2 alin.(3) Cod Fiscal.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității prevederilor art.287/2 alin.(3) Cod Fiscal al RM.

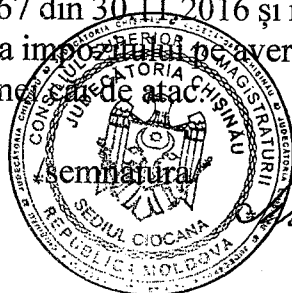
Se suspendă examinarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată a Ludmillei Panfil și Panfilii Alexandru împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, se. Central cu privire la anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000053967 din 30.11.2016 și restituirea în beneficiul lui Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru a impozitului pe avere în sumă de 13162,52 lei.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

judecătorul

Copia corespunde originalului

Malîi Ala
Malîi Ala

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova**

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

AUTORUL SESIZĂRII:

- 1. **Nume:** Bot
- 2. **Prenume:** Alexandru
- 3. **Funcția:** Avocat
- 4. **Adresa:** Biroul Asociați de Avocați „Institutul de Drept Privat”, mun. Chișinău, str. Calea Orheiului, 125/1
- 5. **Tel/fax:** 0 22 46 00 15, mob. 0 68 11 11 46
- 6. **E-mail:** bot.alexandru@law.md

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile de la art. 287² alin. (3) Cod Fiscal, ce urmează a fi aplicate la soluționarea pricinii civile în procedura contenciosului administrativ sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute la art. 4, 8, 9 alin. (2), 16, 58 alin. (2) și 66 lit. c) din Constituția Republicii Moldova.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 58

Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 66
Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

(...)

c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării; (...).”

3. Prevederi relevante ale Codului Fiscal:

Articolul 287².

Subiecții impunerii

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

4. Prevederi relevante ale Codului Civil:

Articolul 366.

Dispoziții generale cu privire la proprietatea comună în devălmășie

(1) În cazul în care dreptul de proprietate aparține concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre ele să fie titularul unei cote-părți ideale din bunul comun, proprietatea este comună în devălmășie.

(2) Proprietății comune în devălmășie se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la proprietatea comună pe cote-părți dacă prezenta secțiune nu prevede altfel.

5. Prevederi relevante ale Codului jurisdicției constituționale, nr.502 din 16 iunie 1995 (M.O., 1995, nr.53-54) sunt următoarele:

Articolul 2. Autoritatea de jurisdicție constituțională

„(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat”.

Articolul 4. Competența în materie a Curții Constituționale

„(1) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională:

a) efectuează, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(...)

(2) Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.

(3) Curtea Constituțională examinează în exclusivitate chestiuni de drept”.

Articolul 7. Prezumția constituționalității actelor normative

„Orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional pînă cînd neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul justiției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod”.

55

7. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în vigoare pentru Republica Moldova din 01.02.1998, Protocolul adițional (Nr. 1):

ARTICOLUL 1
Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT

La data de 30 noiembrie 2016, Inspectoratul Fiscal pe mun. Chișinău, sec. Central a emis avizul de plată Nr. 0000053967 prin care i-a obligat pe soții Panfil Ludmila și Panfilii Alexandru să achite impozitul de avere în sumă de 13162,52 MDL, derivat din deținerea în proprietate devălmașă a bunurilor imobile nr. 01002090196.01.000 și 01002090196.02.000.

În motivarea avizului de plată, Inspectoratul Fiscal pe mun. Chișinău, sec. Central a făcut referire la prevederile art. 287¹ Cod Fiscal, care reglementează că *impozitul pe avere* este acel impozit aplicat asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), în cazul în care acestea satisfac condițiile specificate lege.

Totodată, art. 287² alin. (2) și (3) Cod Fiscal prevede că în cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine. În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de respectivul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

Reclamanții au considerat că obligația impusă de prevederile art. 287² alin. (3) Cod Fiscal, care stipulează un regim fiscal diferit pentru coproprietarii devălmăși în raport cu cei ce dețin o proprietate comună pe cote-părți, este una neconstituțională. În contrast, art. 366 alin. (2) Cod Civil prevede că proprietății comune în devălmășie se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la proprietatea comună pe cote-părți. Or, nu există nici o rațiune de a excepta impunerea fiscală relativă proprietății comune în devălmășie de la regulile aplicabile proprietății comune pe cote-părți.

În acest sens, art. 58 alin. (2) din Constituție prevede expres că sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Însă, reglementările art. 287² alin. (3) Cod Fiscal nu sunt conforme normei constituționale invocate.

În partea aspectelor procedurale ale acțiunii, evidențiem că la data de 21 decembrie 2016, la sediul pârâtului a fost depusă cererea prealabilă prin care i s-a solicitat Inspectoratului Fiscal pe mun. Chișinău, sec. Central să anuleze avizul de plată Nr. 0000053967 din 30.11.2016.

La data de 19.01.2017, reclamanții au recepționat răspunsul pârâtului nr. 01-05/8-59-166 din 13.01.2017 prin care cererea prealabilă a fost respinsă, cu avertizarea că în cazul în care reclamanții nu se vor conforma avizului de plată, vor fi calculate și încasate penalități.

Astfel, în vederea evitării penalităților invocate de pârât, la data de 21.01.2017, a fost achitată suma impozitului invocat în quantum integral – 13162,52 MDL (Ordinul de plată nr. GOIC-4100). Ulterior, a fost depusă și acțiunea în instanță.

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Pornind de la raționamentele înscrise în Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, dacă în procesul judecării cauzei, instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de către partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire nemijlocită la art. 287² alin. (3) Cod Fiscal:

A. Încălcarea prevederilor art. 9 alin. (2), în comun cu art. 16 alin. (2) și 66 lit. c) din Constituție:

Reiterăm că la contrapunerea prevederilor art. 287² alin. (2) și (3) Cod Fiscal rezultă că legiuitorul a decis să diferențieze, aparent fără rațiuni obiective, regimul fiscal aplicabil co-proprietarilor de imobile pe cote-părți (ideale sau reale) și celor devălmași. Astfel, cei din urmă sunt tratați de legea fiscală ca formând o entitate juridică distinctă, a cărei „fondator” sunt ținuti responsabili solidar pentru imobilul pe care îl dețin cu titlu devălmaș. În efect, legiuitorul printr-o ficțiune juridică a dublat sarcina fiscală pentru fiecare din co-proprietarii devălmași. Astfel, la angajarea răspunderii fiscale fiecare din ei e prezumat că deține în proprietate un imobil cu parametri minimali de 120 m², ca valorează cel puțin 1.500.000 MDL. În contrast cu aceste norme, însă vin prevederile art. 366 alin. (2) Cod Civil, care reglementează că proprietății comune în devălmășie i se aplică în mod identic prevederile relative proprietății comune pe cote-părți. Or, art. 346 alin. (1) Cod Civil reglementează expres că fiecare coproprietar este proprietarul exclusiv al unei cote-părți ideale din bunul comun. Cotele-părți sunt prezumate a fi egale până la probă contrară. În mod similar, art. 26 alin. (1) din Codul familiei prevede că la împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sunt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

Cu alte cuvinte, indiferent de regimul juridic care grevează proprietatea comună: devălmaș sau pe cote-părți, co-proprietarii se prezumă că dețin cote-părți egale. Vorbind la modul practic: în condițiile în care soții dețin în proprietate o casă cu suprafață de 150 m², care valorează 2.000.000 MDL, atunci din punct de vedere al legii civile fiecare din aceștia, până la partajul efectiv al averii, e prezumat titular al unei jumătăți din imobilul descris. Deci, atât soțul și soția sunt prezumați proprietari individuali a câte 75 m² fiecare din casa comună, cotă care valorează 1.000.000 MDL. Prezumția respectivă operează și pentru situația impozitării proprietății comune pe cote-părți, astfel încât în temeiul art. 287² alin. (2) Cod Fiscal, fiecare din co-proprietari este ținut responsabil doar pentru suprafața și valoarea cotei-sale, care se prezumă, până la proba contrară, egală cu cea a celorlalți co-proprietari. Or, aceleași rațiuni urmau a fi aplicate de legiuitori și în cazul impunerii fiscale a proprietății devălmașe, dat fiind că proprietatea comună pe cote-părți și cea devălmașă sunt supuse aceluiași regim civil.

Astfel, la modul practic, proprietatea comună pe cote-părți ideale și cea devălmașă nu pot diferențiate din punct de vedere al exercitării atributelor de proprietate, or, folosința și posesia în cazul ambelor instituții juridice se realizează într-o manieră în care niciunul din co-proprietari nu poate identifica în materialitate limitele folosinței și posesiei sale, iar fiecare din ei are obligația de a conserva, inclusiv pentru celălalt, substanța bunului ce îl deține. În ceea ce privește exercitarea dispoziției bunului imobil, aceasta, în ambele regimuri juridice (cote-părți ideale sau devălmașe) poate fi activată doar cu consimțământul celuilalt co-proprietar căruia îi revine conform prezumției sus-citate o cotă egală din costul înstrăinării acestui bun sau o parte egală din totalul bunului, supus partajării în natură.

În acest context, e de remarcat că în temeiul art. 66 lit. c) din Constituție legiuitorului îi revine obligația de a asigura unitatea reglementărilor legislative. Această prevedere se regăsește inclusiv în textul art. 19 lit. e) din Legea privind actele legislative, nr. 780 din 2001, care reglementează că terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia.

Respectiv, în condițiile în care legiuitorul prin excepție și-a asumat într-o manieră deplasată dreptul de a diferenția din punct de vedere al impunerii fiscale proprietarii devălmași de cei pe cote-părți ideale, rezultă că acesta a încălcat obligația sa de a asigura uniformitatea legislației.

Complementar, în condițiile în care exercitarea proprietății pe cote-părți se supune aceluiași norme civile, aplicabile și față de proprietatea devălmașă, rezultă și încălcarea prevederilor art. 16 alin. (2) din Constituție, care

garantează că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de **avere**. Or, vorbind la modul practic, în parametrii prevederilor art. 287² alin. (2) și (3) Cod Fiscal, dacă soții dețin în cote-părți ideale o casă cu suprafața de 150 m², care valorează 2.000.000 MDL, atunci aceștia nu pot fi impuși la plata impozitului pe avere. În cazul în care, însă, aceștia sunt proprietari devălmași, obligația fiscală de plată a impozitului pe avere devine una valabilă pentru fiecare din ei. Astfel, exemplul prezentat demonstrează că deși respectiva avere rămâne neschimbată din punct de vedere al posesiei, folosinței și dispoziției pe care o exercită proprietarii pe cote-părți ideale sau devălmași, ea determină diferențierea lor din punct de vedere fiscal.

În concluzie, venim să accentuăm că deși alin. (1) al art. 1 din Protocolul adițional (nr. 1) la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prevede cu titlu de excepție că legiuitorul național e liber să stabilească reguli de impunere fiscală a proprietății, această excepție nu poate fi degrevată de prevederile art. 14 al Convenției. Norma numită stabilește clar că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, **avere**, naștere sau orice altă situație. Per final, conform art. 287² alin. (2) și (3) Cod Fiscal, trebuie să recunoaștem că fiecare din proprietarii de bunuri imobile pe cote-părți ideale vor fi impozitați în limitele cotei pe care o dețin, pe când cei devălmași vor fi ținuți responsabili nu în limitele cotei, prezumată a fi egală, ci pentru bunul imobil integral, pe care nu-l pot poseda, folosi sau înstrăina decât împreună cu ceilalți co-proprietari. Astfel, impozitarea proprietarilor devălmași devine fără temei constituțional mult mai împovărătoare decât în cazul proprietății pe cote-părți. Deci, prin textul art. 287² alin. (3) Cod Fiscal, exercitarea proprietății devălmașe s-a reglementat în detrimentul garanțiilor art. 16 alin. (2) din Constituție și art. 14 din Convenție. **Or, art. 9 alin. (2) din Constituție instituie o prohibiție în acest sens, în sensul în care proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.**

B. Încălcarea prevederilor art. 9 alin. (2), în comun cu art. 58 alin. (2) din Constituție:

Carențele art. 287² alin. (3) Cod Fiscal nu se limitează la argumentele invocate în capitolul anterior, or, acesta nu corespunde nici parametrilor de calitate a legii. În acest sens, prin **Hotărârea nr. 10 din 16 martie 2017, privind excepția de neconstituționalitate a art. 80 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014**, Curtea Constituțională a accentuat că legislația bugetar-fiscală trebuie să îndeplinească anumite condiții de calitate. Exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componența condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. Curtea reiterează că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În acest sens, Curtea reține că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure. Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

În vederea detalierei subiectului, venim să facem apel la practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care s-a expus în cazul Imbert de Tremiolles c. Franței (Nr.: 25834/05 și 27815/05 din 04.01.2008) asupra corespunderii impozitului pe avere prevederilor art. 1 din Protocolul adițional (nr. 1) la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În acest sens, venim să explicăm să în Franța conform art. 885 A din Codul General al Impozitelor este instituit un impozit de solidaritate pe avere, care devine scadent în condițiile în care valoarea totală a bunurilor deținute de un proprietar depășește suma de 1.300.000 €. Or, reclamantii au ales că valoarea impozitului calculat vine să afecteze capacitatea lor de contribuție fiscală.

Astfel, deși în acest caz Curtea a emis o Decizie de inadmisibilitate, textul speței relevă circumstanțe determinante inclusiv pentru acest litigiu. Astfel, Curtea a analizat substanța impozitului pe avere, aplicabil în Franța, din punct de vedere a proporționalității și rezonabilității acestuia. În acest sens, Curtea a observat că cuantumul impozitului pe avere este plafonat în condițiile art. 885 V bis din Codul General al Impozitelor. Or, respectiva normă instituie o formulă specială de calcul a impozitului pe avere, care per final garantează că valoarea acestui impozit nu poate depăși cuantumul general al veniturilor nete realizate de persoană în anul fiscal respectiv. Din această perspectivă, Curtea a concluzionat că reclamantii în speță a nu a argumentat suficient că valoarea impozitului contestat vine să afecteze

capacitatea de contribuție fiscală a acestuia. Anume capacitatea contributivă constituie sintagma centrală a speței numite, relativ căreia Curtea nu a găsit careva ingerințe.

Raportând exemplul sus-redat la textul art. 287² alin. (3) Cod Fiscal, rezultă, însă, că la reglementarea acestei norme legiuitorul nici nu a luat în calcul capacitatea de contribuție a proprietarilor devălmași. Respectiv, impozitul este fixat în cotă-procentuală unică – 0,8%, fără a fi condiționat de existența sau inexistența de venituri în anul de referință pentru a putea real achita impozitul pe avere.

În efect, legislatorul a încălcat prevederile imperative ale art. 58 alin. (2) din Constituție, care reglementează obligația acestuia de a asigura așezarea justă a sarcinilor fiscale.

V. CERINȚELE AUTORULUI

Reieșind din cele relevate, în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art.4 alin.(1) lit.a), art.24 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit. a), art.39 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 287² alin. (3) Cod Fiscal.

Alexandru BOT
Avocat, în interesele Ludmilei Panfil și Alexandru Panfilii

